

РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра екології, географії та туризму

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ВК11 «Практикум з проблем географічної науки»

Спеціальність **014 Середня освіта (Географія)**

(шифр і назва спеціальності)

Освітньо-професійна програма **Середня освіта (Географія)**

Інститут, факультет, відділення **Психолого-природничий факультет**

(назва інституту, факультету, відділення)

Рівне – 2020 рік

Робоча програма навчальної дисципліни «**Практикум з проблем географічної науки**» для здобувачів магістерського рівня вищої освіти спеціальності 014 Середня освіта (Географія) за освітньо-професійною програмою «Середня освіта (Географія)».

Розробники:

Мартинюк В.О., кандидат географічних наук, професор

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри екології, географії та туризму РДГУ

Протокол № 1 від «14» січня 2020 року

Завідувач кафедри екології, географії та туризму проф. Лико Д.В.

Робоча програма схвалена навчально-методичною комісією факультету за спеціальністю 014 Середня освіта (Географія)

Протокол № 1 від «11» лютого 2020 року

Голова навчально-методичної комісії доц. Сяська І.О.

© Мартинюк В.О., 2020

© РДГУ, 2020

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів 4,0	Галузь знань <u>01 Освіта/ Педагогіка</u>	Вибіркова	
Модулів – 2	Спеціальність <u>014 Середня освіта (Географія)</u>	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 3		2-й	2-й
Загальна кількість годин – 120		Семестр	
		3-й	3-й
Тижневих годин для денної форми навчання ¹ : аудиторних – 2,0 самостійної роботи студента – 4,0	Освітній ступінь: Магістр	Лекції	
		18 год.	4 год.
		Практичні	
		22 год.	6 год.
		Лабораторні	
		Самостійна робота	
		80 год.	110 год.
Індивідуальні завдання: 12 год.			
Вид контролю: залік			
Передумови для вивчення дисципліни: «Інформаційна географія та ГІС-технології», «Людина і природа», «Глобальні проблеми людства», «Конструктивна географія», «Теорія і методологія наук про Землю», «Сучасні концепції географічної науки і освіти».			

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

2.1. **Метою** навчальної дисципліни «Практикум з проблем географічної науки» є ознайомлення здобувачів з новими викликами, явищами і тенденціями сучасної географічної науки, процесами оновлення її теорії та методології, прикладними рішеннями щодо їх застосування.

2.2. Основними **завданнями** вивчення дисципліни є: розкриття стану географічної науки та інновацій в Україні; отримання студентами знань із сутності основних проблем

¹ Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

- для денної форми навчання – 40/80
- для заочної форми навчання – 10/110

географічної науки; актуальними проблемами розробки теоретичних і методичних основ наукового прогнозування результатів впливу на природу людської діяльності, визначення напрямів вирішення проблем оптимізації довкілля на засадах географічної науки.

2.3. Мета та завдання навчальної дисципліни реалізуються через набуття здобувачами вищої освіти необхідних компетентностей.

Загальні компетентності здобувачів вищої освіти у процесі вивчення навчальної дисципліни охоплюють:

ЗК 2. Знання і розуміння предметної області та розуміння професії;

ЗК 3. Здатність до абстрактного та аналітичного мислення й генерування ідей;

Фахові компетентності:

ФК 1. Здатність продемонструвати знання і розуміння сучасних теоретичних та методологічних основ географії, а також методик викладання географії у старшій школі та закладі вищої освіти (ЗВО);

ФК 3. Здатність демонструвати загальну структуру географічної науки на основі взаємозв'язку основних учень про будову географічної оболонки Землі, стратегію сталого розвитку, фізико-географічні особливості материків і океанів, про соціально-економічний розвиток України, країн та регіонів світу;

ФК 5. Здатність належно використовувати географічну термінологію, ефективно і вільно передавати географічні ідеї, принципи і теорії письмовими, усними та візуальними засобами;

Програмні результати навчання:

ПРН 1. Знати та розуміти внутрішню структуру географії, її предмет дослідження, місце і зв'язки в системі наук; володіти інформацією про досягнення географії для кожного етапу освітнього процесу з урахуванням дидактичних принципів і особливостей учнів та здобувачів вищої освіти.

ПРН 2. Знати структуру та базові принципи функціонування світового та національного географічного простору, сучасні концепції географічної науки і освіти.

ПРН 3. Уміти описувати основні механізми функціонування природних і суспільних географічних систем, окремих її компонентів, класифікувати зв'язки і залежності між компонентами, уміти визначати причини, перебіг і наслідки процесів, що відбуваються у просторових системах, абстрактно та аналітично мислити, генерувати ідеї.

ПРН 4. Знати особливості просторових відносин у природі та суспільстві, просторову диференціацію географічного середовища і соціально-економічної діяльності людини, функціональні і просторові зв'язки та взаємозалежності у системі «природа-населення-господарство» на різних територіальних рівнях.

ПРН 6. Знати базовий поняттєвий, термінологічний, концептуальний апарат конкретних галузей географії (у тому числі й на іноземній мові), їх теоретичні й емпіричні досягнення в природничій та суспільній географії, порівнювати різні погляди на проблемні географічні питання.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться **120** годин /4,0 кредити ЄКТС/.

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1.

НОВІТНІ КОНЦЕПТИ СУЧАСНОЇ ГЕОГРАФІЧНОЇ НАУКИ: ЗМІСТ, СПРИЙНЯТТЯ ТА ВПРОВАДЖЕННЯ

Тема 1. Географічна наука в розвитку суспільства. Сучасні трансформації методології географічної науки.

Предметна область, сучасні парадигми географії. Специфіка географії в системі наук. Сутність фундаментальних для географії категорій як «простір», «територія», «геосистема», «якість життя». Образ геосвіту у структурі географії. Розвиток нових напрямів української географії. Майбутнє географії та її переваги. Залучення української географічної науки до європейських світових програм.

Тема 2. Інформатизація суспільства, формування геоінформаційної парадигми.

Феномен інформаційного суспільства. Його розвиток і впровадження ІТ у світі: показники, тенденції, прогнози. Україна у світових рейтингах розвитку інформаційного суспільства. Визначення інформаційних особливостей нинішнього суспільства й перспектив його трансформації. Розвиток геоінформаційних систем. Міжнародне співробітництво в науково-освітній сфері. Сучасна географічна освіта: виклики та можливості.

Тема 3. Застосування інтегративного підходу у дослідженні суспільно-географічних проблем.

Прикладні й міждисциплінарні дослідження на стику географії з іншими сферами науково-практичної діяльності. Актуальність ландшафтознавчих досліджень. Сучасні політико-географічні наукові розвідки. Вивчення країн і регіонів у контексті світосистемного та цивілізаційного аналізу. Об'єкти політичної географії. Сутність понять «глобальність», «стиснення простору» геосистеми, «взаємозв'язок», «взаємозалежність», «глобальна культура», «кіберпростір» («світова павутина»). Сучасні напрями суспільно-географічних досліджень. Характеристика основних етапів суспільно-географічної прогностики. Поняттєво-термінологічний апарат суспільно-географічної прогностики. Основні підходи до визначення об'єктів суспільної географії. Методологія суспільно-географічного прогнозування. Світоглядно-філософські принципи прогнозування. Загально-наукові принципи прогнозування. Суспільно-географічні принципи. Концепції регіонального розвитку.

Тема 4. Гуманітарно-соціальні аспекти досліджень географічної науки.

Еволюція сфер діяльності людини. Вивчення історично складених зв'язків між природою, населенням та господарством. Проблеми України в системі «людина-суспільство». Розуміння ролі суспільства у його взаємодії з природним середовищем, місця і значення людини у функціонуванні ландшафтно-оболонки землі. Дослідження географічних аспектів духовності. Демографічна проблема (проблеми: зростання загальної чисельності населення та його депопуляції), Проблеми охорони здоров'я, освіти, культури. Етнічні проблеми.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2.

СТАН І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ПРИРОДНИЧОЇ ГЕОГРАФІЇ

Тема 5. Основні механізми функціонування природних географічних систем

Окремі компоненти систем, зв'язки і залежності між компонентами. Причини, перебіг і наслідки процесів, що відбуваються у просторових системах. Дослідження природних компонентів. Польові, лабораторні, стаціонарні дослідження.

Тема 6. Особливості моніторингу компонентів географічної оболонки та нормування якості геосистем

Суть та завдання моніторингу на сучасному етапі. Методологічні особливості організації моніторингу навколишнього середовища. Рівні моніторингу. Методика проведення спостережень за станом географічного середовища. Здійснення контролю якості компонентів геосистем. Види та напрями моніторингу. Методи здійснення глобального моніторингу. Завдання нормування параметрів навколишнього середовища. Поняття про норму. Характеристика стандартних нормативів. Методи встановлення критеріїв для оцінки компонентів географічного середовища. Проведення досліджень в лабораторних та реальних умовах. Міжнародні проекти, які спрямовані на збереження стану довкілля.

Тема 7. Значення ландшафтних досліджень для оптимізації навколишнього середовища.

Зміст фундаментальних ландшафтних досліджень. Аналіз ландшафтних утворень, проведення інвентаризації геосистем. Прикладні дослідження. Значення ландшафтного

аналізу для вирішення географічних проблем. Особливості ландшафтів. Здійснення ландшафтнокоекологічного аналізу. Еколого-ландшафтний аналіз та методика його проведення. Ландшафтне планування території. Інвентаризація, оцінювання, управлінські рішення щодо поліпшення екологічного стану компонентів природи та напрямів збалансованого розвитку.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3. КОНСТРУКТИВИЗМ У СУЧАСНІЙ ГЕОГРАФІЇ

Тема 8. Проблема природокористування у географічній науці

Теоретико-методологічне обґрунтування планування територій (геопланування). комплексні географічні дослідження, метою яких є збереження природного середовища, досягнення раціонального розселення населення, оптимальне розміщення основних видів господарської діяльності на рівні регіонів і країн. Питання регіоналізації та розселення населення, інтегральний потенціал території. Кадастри і природокористування. Методологічні проблеми розроблення земельного кадастру. Проектування, оцінка та прогноз стану природного середовища. Системний підхід у регіональному природокористуванні.

Тема 9. Інтегровані розробки збалансованого, економічного, соціального і екологічного розвитку території

Збалансований розвиток, якість життя населення, моніторинг якості життя населення різних країн (програми ООН (ПР000Н-1990). Програма і методика оцінки якості життя населення. Територіальна організація суспільства, географічна сутність адміністративно-територіальної реформи. Вдосконалення суспільно-географічних засад адміністративно-територіального устрою України. Методологія регіоналізації території.

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	Усього	у тому числі					Усього го	у тому числі				
		Л	п	лаб	ін	с.р.		л	п	лаб	ін д	с.р
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1. Новітні концепти сучасної географічної науки: зміст, сприйняття та впровадження.												
Тема 1. Географічна наука в розвитку суспільства. Сучасні трансформації методології географічної науки.	13	2	2	–	–	9	16	2	2	–	–	12
Тема 2. Інформатизація суспільства, формування геоінформаційної парадигми.	13	2	2	–	–	9	12	–	–	–	–	12
Тема 3. Застосування інтегративного підходу у дослідженні суспільно-географічних проблем.	13	2	2	–	–	9	12	–	–	–	–	12

Тема 4. Гуманітарно-соціальні аспекти досліджень географічної науки.	13	2	2	–	–	9	12	–	–	–	–	12
Разом – за змістовим модулем 1	52	8	8	–	–	27	52	2	2	–	–	48
Змістовий модуль 2. Стан і перспективи розвитку природничої географії												
Тема 5. Основні механізми функціонування природних географічних систем.	12	2	2	–	–	8	12	–	–	–	–	12
Тема 6. Особливості моніторингу компонентів географічної оболонки та нормування якості геосистем.	13	2	2	–	–	9	12	–	–	–	–	12
Тема 7. Значення ландшафтних досліджень для оптимізації навколишнього середовища.	13	2	2	–	–	9	14	–	2	–	–	12
Разом – за змістовим модулем 2	38	6	6	–	–	26	38	–	2	–	–	36
Змістовий модуль 3. Конструктивізм у сучасній географії												
Тема 8. Регіональне природокористування як сучасний напрям прикладних наукових досліджень в географії.	15	2	4	–	–	9	13	–	–	–	–	13
Тема 9. Інтегровані розробки збалансованого, економічного, соціального і екологічного розвитку території.	15	2	4	–	–	9	17	2	2	–	–	13
Разом – за змістовим модулем 2	30	4	8	–	–	18	30	2	2	–	–	26
Усього годин	120	18	22	–	–	80	120	4	6	–	–	110

5. ТЕМАТИКА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Сучасні трансформації методології географічної науки.	2
2.	Інформатизація сучасного суспільства. Спрямування географічних досліджень на вирішення прикладних проблем із застосуванням новітніх технологій.	2

3.	Проблеми формування інтегрального напрямку теорії та методології географічної науки.	2
4.	Гуманітарно-соціальні аспекти дослідження проблем географічної науки.	2
5.	Комплексне прогнозування в системі «суспільство-оточуюче середовище». Основні принципи соціального та економічного прогнозування.	2
6.	Методологічні особливості організації моніторингу навколишнього середовища.	2
7.	Методичні особливості здійснення еколого-ландшафтного аналізу.	2
8.	Розробка легенди до карти антропогенних ландшафтів та оформлення карти антропогенних ландшафтів.	2
9.	Проблема регіоналізації України: теорія і практика	2
10.	Теоретико-методологічне обґрунтування планування територій.	2
11.	Програма і методика оцінки якості життя населення.	2
Разом		22 год.

6. САМОСТІЙНА РОБОТА

з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Розвиток нових напрямів української географії.	4/5
2.	Залучення української географічної науки до європейських світових програм.	4/6
3.	Країнознавство і регіоназнавство в системі географічного знання.	4/6
4.	Геосистемний підхід у географії – напрями, ранжування, механізми, взаємозв'язки.	4/6
5.	Проблеми формування інтегрального напрямку теорії та методології географічної науки.	4/5
6.	Вдосконалення суспільно-географічних засад адміністративно-територіального устрою України.	4/5
7.	Дослідження географічних аспектів духовності.	4/5
8.	Питання адаптивної взаємодії суспільства і природи.	4/6
9.	Системні дослідження у географії.	4/5
10.	Дослідження країн та регіонів світу.	4/6
11.	Спрямування географічних досліджень на вирішення прикладних проблем із застосуванням новітніх технологій	4/5

12.	Актуальність суспільно-географічного прогнозування.	4/5
13.	Прогнози стихійних природних явищ та надзвичайних екологічних ситуацій.	4/6
14.	Реалізація конструктивізму у географії в конкретних сценаріях в контексті сталого розвитку	4/5
15.	Регіональне природокористування як сучасний напрям прикладних наукових досліджень в географії	4/6
16.	Впорядкування інформаційної бази для вивчення земної поверхні	4/6
17.	Розроблення планування територій в умовах формування інформаційного суспільства	4/6
18.	Інтеграція ГІС до всіх напрямів географічних досліджень	4/6
19.	Удосконалення системи географо-українознавчої освіти	4/5
20.	Викладання географії у середній та вищій школі	4/5
Разом		80 /110 год.

7. ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

Індивідуальне навчально-дослідне завдання – форма організації навчального процесу, яка має на меті поглибити, узагальнити та закріпити знання, які студенти отримують у процесі навчання, а також застосувати ці знання при вирішенні практичних задач. Результати виконання індивідуальної роботи студенти представляють під час практичних занять. Тема: «Проблеми України в системі «природа-населення-господарство».

8. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Під час вивчення дисципліни використовуються такі методи навчання:

- словесний метод (лекція, дискусія, бесіда, метод проблемного викладу навчального матеріалу тощо);
- практичний метод (практичні заняття);
- наочний метод (метод ілюстрацій, метод демонстрацій);
- робота з навчально-методичною літературою (конспектування, тезування, анотування, складання реферату);
- відеометод у сполученні з новітніми інформаційними технологіями та комп'ютерними засобами навчання (дистанційні, мультимедійні, веборієнтовані тощо);
- самостійна робота (виконання домашніх завдань, робота над командними проектами, презентаціями).

9. МЕТОДИ ОЦІНЮВАННЯ

Контроль знань з дисципліни здійснюється за рейтинговою системою. Результати навчальної діяльності студентів оцінюються за 100-бальною шкалою.

Поточний контроль передбачає:

- усне або письмове опитування;
- тестування;
- перевірка виконаних практичних завдань;
- підготовка реферату, командні проекти, презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- модульна контрольна робота.

Підсумковий контроль здійснюється шляхом оцінювання усних відповідей під час заліку.

10. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Політика виставлення балів

Контроль знань, умінь та навичок студентів проводиться методом тестування, усного опитування, контрольної роботи, перевірки та захисту практичних робіт та самостійної роботи студентів.

Методи діагностики успішності навчання:

- 1) поточний контроль (поточне опитування на лекціях, практичних заняттях, підготовка реферату, презентації результатів виконаних завдань, контрольна робота тощо);
- 2) підсумковий контроль (проводиться в кінці вивчення курсу у формі заліку).

11. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Основними критеріями, що характеризують рівень компетентності студента під час оцінювання результатів поточного та підсумкового контролів є такі:

- виконання усіх видів навчальної роботи, що передбачені робочою програмою навчальної дисципліни;
- глибина засвоєння та характер знань навчального матеріалу за змістом навчальної дисципліни, що міститься в основних і додаткових рекомендованих літературних та інших інформаційних джерелах;
- вміння аналізувати явища, що вивчаються, в їхньому взаємозв'язку та розвитку;
- характер відповідей на запропоновані питання (чіткість, лаконічність, логічність, послідовність, повнота тощо);
- вміння застосовувати теоретичні положення для вирішення практичних завдань.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90–100	A	відмінно	зараховано
82–89	B	добре	
74–81	C		
64–73	D	задовільно	
60–63	E		
35–59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0–34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

11. РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ ЗДОБУВАЧІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Поточне оцінювання та самостійна робота									ІНДЗ	Сума балів
Змістовий модуль 1				Змістовий модуль 2			Змістовий модуль 3			
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	15	100
5	5	5	5	5	5	5	10	10		
Модульний контроль				Модульний контроль			Модульний контроль -			

10	10	10		
----	----	----	--	--

T1, T2... T9 - теми змістових модулів.

Розподіл балів за видами навчальної діяльності:

- перевірка готовності студентів до виконання практичних робіт, своєчасне виконання та захист – 2 бали (загальне число балів – 22);
- оцінювання рівня виконання завдань для самостійної роботи (підготовка реферату, презентація результатів виконаних завдань та досліджень) - 3 бали (загальне число балів - 33);
- тестовий контроль з теоретично-практичного курсу - 5 балів (загальне число балів -15);
- контрольна робота - 5 балів (загальне число балів -15);
- виконання індивідуального проекту з вивчення курсу оцінюються максимально в 15 балів.

12. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

В якості навчально-методичного забезпечення самостійної роботи студентів використовується базова та додаткова література з дисципліни, інтернет-ресурси, методичні рекомендації для виконання завдань практичних робіт та самостійної роботи студентів.

13. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна:

1. Безуглий В. В. Регіональна економічна і соціальна географія світу : навч. посіб. / В. В. Безуглий, С. В. Козинець - Київ : Академія, 2007.
2. Воронкова В.Г. Соціально-економічне прогнозування: Навч. посіб./ В.Г. Воронкова. – К.: ВД «Професіонал», 2004. – 288 с
3. Глобалізація і безпека розвитку : Монографія / О. Г. Білорус, М. О. Гончаренко, В. А. Зленко та ін. ; НАН України. Ін-т світової економіки і міжнар. відносин. М-во освіти і науки України. КНЕУ. Міжнар. ін-т глобалістики. Київ : КНЕУ, 2001.
4. Гукалова І. В. Вступ до фаху: географія і суспільство : навч. посіб. / І. В. Гукалова, Д. С. Мальчикова Херсон : ОЛДІ ПЛЮС, 2015.
5. Исаченко А.Г. Теория и методология географической науки: Учеб. Для студ. вузов/Анатолий Григорьевич Исаченко – М.: Изд. центр «Академия», 2004. – 400с.
6. Карпов Я. С. Концепції сучасного природознавства : підручник Київ : Професіонал, 2004
7. Кулявець В.О. Прогнозування соціально-економічних процесів/ В.О. Кулявець - К.: Кондор, 2009. – 194 с.
8. Кучеренко Д.Г. Україна і світ (країни/території світу, показники соціально-економічного розвитку, зв'язки з Україною, офіційні контакти) : навч. посіб.. Київ : ЦУЛ, 2011.
9. Мальчикова Д.С. Теоретико-методологічні і методичні засади геопланування сільської місцевості на регіональному рівні: Монографія. – Херсон: Грінь Д.С., 2014. – 362с.
10. Мезенцев К.В. Суспільно-географічне прогнозування регіонального розвитку: Монографія. – К.: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2005. – 253 с.
11. Методологічні основи географії: ландшафтна оболонка Землі. Довкілля : навч. посіб. для студентів вищ. навч. закл. / О. Г. Топчієв, Д. С. Мальчикова, І. О. Пилипенко, В. В. Яворська Херсон : Гельветика, 2018.
12. Пістун М. Д. Основи теорії суспільної географії : навч. посіб. Київ : Вища шк., 1996.
13. Топчієв, О.Г. Методологічні засади географії: підруч. для студентів вищ. навч. закл. / О. Г. Топчієв, Д. С. Мальчикова, І. О. Пилипенко, В. В. - Херсон : Гельветика, 2020.
14. Топчієв О.Г. Регіоналістика: географічні основи регіонального розвитку і регіональної політики / Топчієв О.Г., Мальчикова Д.С., Яворська В.В.– Херсон: ОЛДІ ПЛЮС, 2015. – 372 с.

Додаткова:

1. Глівенко С.В., Соколов М.О., Теліженко О.М. Економічне прогнозування: навч. посіб. – 3-тє вид., допов. / Глівенко С.В., Соколов М.О., Теліженко О.М. – Суми: ВТД „Університетська книга”, 2004. – 207 с.
2. Грабовецький Б.Є. Економічне прогнозування та планування: навч. посібник. – К.: ЦНЛ, 2003. – 188с.
3. Гродзинский М.Д. Основы ландшафтной экологии. – К.: Либідь, 1993
4. Исаченко А.Г. Методы прикладных ландшафтных исследований. – Л.: Наука, 1980, - 220с.
5. Исаченко А.Г. Оптимизация природной среды (географический аспект). - М.: Мысль, 1980 – 264с.
6. Економіка України: стратегія і політика довгострокового розвитку / За ред. Акад. НАН України В. М. Гейця. – К.: Ін-т екон. Прогнозув., Харків: Форт, 2003. – 1008 с.
7. Кілінська К.Й. Основи географічного прогнозування. Навч.-метод. посіб. / К.Й. Кілінська. Чернівці: «Рута», 2003.
8. Кілінська К. Й. Дефініції прогнозування природно-господарських комплексів та деякі концептуальні положення // Науковий вісник Чернівецького університету. Вип. 158, Чернівці, „Рута”, 2002.
9. Преображенский В.С. Географическое прогнозирование и прогноз факторов порождающих природоохранные проблемы // Региональный географический прогноз – управлению природопользованием. М.: Наука, 1989.
10. Прогноз географічний // Географічна енциклопедія України. – К.: Українська енциклопедія, 1993, т.3.
11. Топчієв О.Г. Планування територій / О.Г. Топчієв, Д.С. Мальчикова. – Херсон: Грінь Д.С., 2014. – 268 с.
12. Яворська В.В. Регіональні геодемографічні процеси в Україні: Монографія. – Кам’янець-Подільський: Аксіома, 2013. – 384 с.

Інформаційні (інтернет) ресурси

1. Географія. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/programy-10-11-klas/geo-pr.pdf> – Назва з екрану.
2. Географічна наука в нових соціально-економічних умовах розвитку України (за матеріалами наукового семінару). [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/58632/01-Rudenko.pdf?sequence=1> – Назва з екрану.
3. Інформаційне суспільство в Україні: глобальні виклики та національні можливості: аналіт. доп. / Д. В. Дубов, О. А. Ожеван, С. Л. Гнатюк. – Режим доступу: https://niss.gov.ua/sites/default/files/2011-02/dubov_infsus-31058.pdf – Назва з екрану.
4. Методологічні основи географічних наукових досліджень учнів Малої академії наук України : навч.-метод. посіб. / [А. Романів, О. Романів, О. Яроменко та ін. ; відп. за вип. О. Лісовий, С. Лихота]. – Режим доступу: http://man.gov.ua/files/49/Method_osnovi_Geograf_ND.pdf – Назва з екрану.

Бібліотеки:

1. РДГУ: абонент №1 – м. Рівне, вул. Пластова, 31.
2. Абонент №2 – м. Рівне, вул. Толстого, 3.
3. Абонент №3 – м. Рівне, вул. Пластова, 41.

Рівненська обласна універсальна наукова бібліотека– м. Рівне, майдан Короленка, 6, тел.22-10-63.

Робоча програма навчальної дисципліни «Практикум з проблем географічної науки».
Перезатверджена без змін та доповнень (зі змінами та доповненнями) на 20__-20__
навчальний рік на засіданні кафедри

Розділ робочої програми навчальної дисципліни	Зміни і доповнення

Протокол від “ ____ ” _____ 20__ року № ____

Завідувач кафедри _____ проф. Лико Д.В.

Робочу програму схвалено навчально-методичною комісією факультету
Протокол від “ ____ ” _____ 20__ року № ____

Голова навчально-методичної комісії _____ доц. Сяська І.О.